

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2015 r.

**w sprawie sposobu i trybu prowadzenia nauczania w zakładach karnych i aresztach
śledczych**

Na podstawie art. 134 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. W zakładach karnych i aresztach śledczych, zwanych dalej „zakładami”, prowadzi się nauczanie skazanych i tymczasowo aresztowanych, zwanych dalej „osadzonymi”, w celu zapewnienia im możliwości:

- 1) uzyskania wykształcenia podstawowego i gimnazjalnego;
- 2) zdobycia wiedzy ogólnej i kwalifikacji zawodowych.

2. Cele określone w ust. 1 pkt 2 realizuje się w szkołach ponadgimnazjalnych, a także w formie kursów, kursów kompetencji ogólnych, kursów umiejętności zawodowych, zwanych dalej „szkoleniami kursowymi”, lub kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

§ 2. Nauczanie osadzonych prowadzi się w szkołach i centrach kształcenia ustawicznego, zwanych dalej „szkołami”, które są prowadzone przy zakładach.

§ 3. 1. Szkolenia kursowe i kwalifikacyjne kursy zawodowe dla osadzonych mogą prowadzić centra kształcenia ustawicznego funkcjonujące przy zakładach, zwane dalej „centrami”, lub zewnętrzne osoby prawne i fizyczne.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 34, poz. 191, Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247, z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707 oraz z 2015 r. poz. 21, 396, 431 i 541.

2. Szkolenia kursowe są realizowane jako zadania zlecone przez dyrektorów zakładów.

3. Kwalifikacyjne kursy zawodowe prowadzone są przez centra jako zadanie własne.

§ 4. Organizacja i prowadzenie szkoleń kursowych oraz kwalifikacyjnych kursów zawodowych dla osadzonych odbywa się na warunkach określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 622).

§ 5. Kierując osadzonego do nauczania należy uwzględnić jego uzdolnienia, predyspozycje, zainteresowania oraz czas pozostały do jego zwolnienia.

§ 6. 1. Tymczasowo aresztowany może uczestniczyć w nauczaniu, o którym mowa w § 1, jeżeli jest prowadzone w wyodrębnionym oddziale zakładu, a nie sprzeciwiają się temu względy porządku i bezpieczeństwa; § 12 pkt 1 stosuje się odpowiednio.

2. Skierowanie do nauczania tymczasowo aresztowanego, wobec którego nie stosuje się przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, wymaga zgody organu, do dyspozycji którego on pozostaje.

3. Tymczasowo aresztowanego, który nie ukończył 18. roku życia, można czasowo zwolnić z obowiązku nauczania, jeżeli wynika to z decyzji organu, do dyspozycji którego on pozostaje, albo jeżeli realizacji tego obowiązku sprzeciwiają się względy porządku i bezpieczeństwa.

Rozdział 2

Sposób i tryb prowadzenia nauczania w zakładach karnych i aresztach śledczych

§ 7. 1. Organizacja procesu dydaktycznego w szkołach powinna uwzględniać specyfikę nauczania prowadzonego w warunkach izolacji oraz zapewniać dyscyplinę i porządek podczas zajęć edukacyjnych, a także bezpieczeństwo zakładu.

2. Realizacja zadań edukacyjnych wobec osadzonych powinna odbywać się z uwzględnieniem indywidualnych programów oddziaływania lub indywidualnych programów terapeutycznych, jeżeli osadzeni objęci są takimi programami.

§ 8. Dyrektor zakładu, przy którym funkcjonuje szkoła lub centrum, stwarza warunki i zapewnia odpowiednie środki finansowe do jej funkcjonowania.

§ 9. Kadra pedagogiczna szkoły jest zobowiązana współdziałać ze służbą penitencjarną zakładu w sprawach:

- 1) przekazywania informacji mających istotny wpływ na ocenę postępów osadzonych w procesie resocjalizacji;
- 2) występowania o udzielanie osadzonym nagród oraz wymierzanie kar dyscyplinarnych;
- 3) określenia warunków socjalno-bytowych osadzonych w miejscach zakwaterowania i na terenie szkoły;
- 4) motywowania osadzonych do podejmowania i kontynuowania nauki;
- 5) organizacji nauki własnej osadzonych oraz zajęć kulturalno-oświatowych;
- 6) organizacji naboru osadzonych do nauczania;
- 7) określenia porządku wewnętrznego w sposób umożliwiający prawidłową realizację procesu dydaktycznego.

§ 10. W celu dostosowania cyklu kształcenia do okresu odbywania kary przez osadzonych dyrektor szkoły prowadzonej przy zakładzie, w porozumieniu z radą pedagogiczną, może:

- 1) realizować skrócony cykl kształcenia z zachowaniem pełnej liczby godzin nauczania zajęć edukacyjnych, określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2014 r. poz. 251);
- 2) przyjmować warunkowo kandydatów do nauczania w trakcie trwającego semestru nauki, jednak w terminie nieprzekraczającym 50% czasu przewidzianego na realizację zajęć w semestrze, z jednoczesnym nałożeniem obowiązku opanowania wiedzy i umiejętności z zakresu programów nauczania wszystkich zajęć edukacyjnych realizowanych od początku semestru i złożenia z nich egzaminów klasyfikacyjnych.

§ 11. 1. Organizację nauczania w szkole i na kwalifikacyjnym kursie zawodowym określa się w arkuszu organizacji nauczania sporządzonym na każdy semestr.

2. Organizację szkoleń kursowych określa się w arkuszu organizacji szkoleń kursowych na każdy rok kalendarzowy.

3. Arkusze, o których mowa w ust. 1 i 2, sporządzają odpowiednio dyrektorzy szkół i dyrektorzy zakładów.

4. Arkusz organizacji nauczania, o którym mowa w ust. 1, zatwierdza Dyrektor Generalny Służby Więziennej.

§ 12. Do nauczania kwalifikuje się:

- 1) obligatoryjnie - osadzonych, którzy nie ukończyli 18. roku życia, zobowiązanych do realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.²⁾);
- 2) na wniosek działu penitencjarnego zakładu – osadzonych, którym w indywidualnym programie oddziaływania określono potrzebę nauczania;
- 3) osadzonych, którzy wystąpili z prośbą o podjęcie nauki lub jej kontynuację w określonym typie szkoły lub na kwalifikacyjnym kursie zawodowym.

§ 13. Komisja penitencyjna, kwalifikując osadzonego do nauczania w określonym typie szkoły lub na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, uwzględnia się w szczególności:

- 1) udokumentowaną dotychczasową nauką stanowiącą podbudowę programową konieczną do podjęcia nauki w wybranym typie szkoły lub semestrze nauki;
- 2) motywacją i predyspozycjami do nauki w odpowiednim typie szkoły;
- 3) zaleceniami zawartymi w indywidualnym programie oddziaływania;
- 4) zaleceniami wynikającymi z przeprowadzonych badań psychologicznych, o ile takie badania zostały przeprowadzone;
- 5) ogólnym stanem zdrowia, ocenionym przez lekarza zatrudnionego w więziennej służbie zdrowia;
- 6) terminem warunkowego przedterminowego zwolnienia lub końca kary;
- 7) dotychczasowym stażem pracy osadzonego w wybranym zawodzie;
- 8) zgodnością wybranego przez osadzonego typu szkoły i kierunku kształcenia z wykazem szkół i aktualnym, na dany semestr, wykazem kierunków kształcenia i semestrów nauki w szkołach;
- 9) przeznaczeniem jednostki penitencjarnej, przy której funkcjonuje wybrana przez osadzonego szkoła;
- 10) koniecznością zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w zakładzie.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostało ogłoszone w Dz. U. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1705, z 2010 r. Nr 44, poz. 250, Nr 54, poz. 320, Nr 127, poz. 857 i Nr 148, poz. 991, z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 139, poz. 814, Nr 149, poz. 887 i Nr 205, poz. 1206, z 2012 r. poz. 941 i 979, z 2013 r. poz. 87, 827, 1191, 1265, 1317 i 1650, z 2014 r. poz. 7, 290, 538, 598, 642, 811, 1146, 1198 i 1877 oraz z 2015 r. poz. 357 i 1045.

§ 14. 1. Osadzonych kwalifikuje się do nauczania w szkole lub na kwalifikacyjny kurs zawodowy, jeżeli czas pozostały do zakończenia odbywania kary nie jest krótszy niż okres trwania nauki w szkole lub na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, z zastrzeżeniem § 12 pkt 1.

2. Do wszystkich typów szkół i na kwalifikacyjne kursy zawodowe można ponadto kwalifikować osadzonych warunkowo, jeżeli do terminu zwolnienia z zakładu karnego w związku z przedterminowym warunkowym zwolnieniem lub końcem kary pozostało im nie mniej niż 6 miesięcy, a wymagają oni ukończenia przerwanej nauki lub mają odpowiednią motywację do nauki i możliwość jej kontynuowania po opuszczeniu zakładu karnego.

§ 15. Liczba słuchaczy w pierwszym semestrze nauki, w każdym typie szkoły i na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, powinna wynosić co najmniej 20 słuchaczy, a w semestrach programowo wyższych co najmniej 10 słuchaczy.

§ 16. 1. Komisja penitencjarna podejmuje decyzję o pozbawieniu możliwości nauczania w przypadkach o których mowa w art. 131a pkt 1, 2 i 3-7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, zwanej dalej „Kodeks karny wykonawczy”, na okres 12 miesięcy.

2. W przypadku, o którym mowa w art. 131a pkt 5 Kodeksu karnego wykonawczego, okres pozbawienia możliwości nauczania liczy się od dnia ponownego umieszczenia skazanego w zakładzie.

§ 17. 1. Po upływie okresu, o którym mowa w § 16, komisja penitencjarna dokonuje analizy przyczyn pozbawienia możliwości nauczania. Jeżeli przyczyny te ustąpiły, może ponownie zakwalifikować skazanego do nauczania.

2. Decyzja o pozbawieniu możliwości nauczania osadzonych, którzy nie ukończyli 18. roku życia, może dotyczyć wyłącznie przypadków, o których mowa w § 41.

§ 18. Osadzonego, który został przetransportowany do zakładu w celu podjęcia nauki w szkole lub na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, a następnie został pozbawiony możliwości nauczania na skutek odmowy uczęszczania do szkoły lub na kwalifikacyjny kurs zawodowy, kieruje się do właściwego zakładu.

§ 19. 1. Przyjmowanie osadzonych do szkół prowadzonych przy zakładach następuje na podstawie wyników postępowania rekrutacyjnego.

2. Postępowanie rekrutacyjne przeprowadza komisja rekrutacyjna, której skład określa dyrektor szkoły w porozumieniu z dyrektorem zakładu.

3. Przy rekrutowaniu kandydatów na semestr pierwszy w szkołach nie przeprowadza się egzaminów wstępnych i rozmów kwalifikacyjnych.

§ 20. 1. Do zadań komisji rekrutacyjnej należy:

- 1) przeprowadzanie rekrutacji osadzonych do szkoły w oparciu o nadsyłane, przez zakłady, wykazy kandydatów i zawarte w nich informacje;
- 2) ustalenie, na podstawie wyników postępowania rekrutacyjnego, listy osadzonych przyjętych do szkoły;
- 3) sporządzenie listy osadzonych nieprzyjętych do szkoły wraz z uzasadnieniem.

2. Listy osadzonych przyjętych i nieprzyjętych do szkoły zatwierdza dyrektor zakładu, przy którym prowadzona jest szkoła.

§ 21. 1. Jeżeli liczba zgłoszeń osadzonych do nauki przekracza liczbę miejsc w szkole, komisja rekrutacyjna ustala pierwszeństwo w przyjęciu do szkoły, kierując się przepisami Kodeksu karnego wykonawczego, określającymi pierwszeństwo w uzyskaniu możliwości objęcia nauczaniem.

2. Pierwszeństwo w przyjmowaniu do szkoły mają ponadto:

- 1) osadzeni odbywający karę pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania, którym w indywidualnym programie oddziaływania określono potrzebę nauczania;
- 2) osadzeni, którym pozostaje do końca kary okres krótszy lub równy okresowi nauki w szkole.

§ 22. 1. Warunkiem przyjęcia osadzonego do szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe jest uzyskanie przez niego zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia nauki w wybranym zawodzie.

2. Tryb przeprowadzania badań, o których mowa w ust. 1, określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sprawie badań lekarskich kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych lub wyższych i na kwalifikacyjne kursy zawodowe, uczniów tych szkół, studentów, słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych oraz uczestników studiów doktoranckich (Dz. U. poz. 1144).

3. Badanie lekarskie przeprowadza się w zakładzie, w którym osadzony przebywa, przed przetransportowaniem go do zakładu, przy którym prowadzona jest szkoła, do której został przyjęty.

§ 23. 1. Osadzony, który w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania ukończył szkołę lub kwalifikacyjny kurs zawodowy, otrzymuje świadectwo ukończenia szkoły lub zaświadczenie o ukończeniu kwalifikacyjnego kursu zawodowego.

2. Świadectwo ukończenia szkoły i zaświadczenie o ukończeniu kwalifikacyjnego kursu zawodowego nie mogą zawierać informacji o tym, że zostały uzyskane w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania.

§ 24. Osadzony, który ukończył naukę w szkole odpowiedniego typu w wyniku klasyfikacji końcowej i został zwolniony przed terminem sprawdzianu lub egzaminu przewidzianego po zakończeniu nauki, może przystąpić w tej szkole do sprawdzianu lub egzaminu w pierwszym wyznaczonym terminie zgodnie z kalendarzem roku szkolnego.

§ 25. W przypadku kiedy osadzony uzyskał zgodę na naukę poza obrębem zakładu i podjął nauczanie w określonej szkole, dział penitencjarny zakładu uzgadnia z dyrektorem tej szkoły tryb przekazywania informacji o sposobie wywiązywania się osadzonego z obowiązków słuchacza szkoły.

§ 26. 1. Osadzeni realizują praktyczną naukę zawodu zgodnie z programem nauczania dla zawodu, która może być organizowana:

- 1) w toku pracy produkcyjnej lub usługowej w zakładach pracy i instytucjach gospodarki budżetowej w obrębie lub poza obrębem zakładu;
- 2) na zajęciach praktycznych prowadzonych w pracowniach i warsztatach szkolnych;
- 3) w formach łączonych.

2. Przepisy § 2-4, § 5 ust. 1-3, § 7 ust. 2 i 3, § 8 ust. 1 pkt 1-4 i ust. 2 pkt 1-3, § 10 i 11 oraz § 12 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. Nr 244, poz. 1626) stosuje się odpowiednio.

§ 27. Szkoła, reprezentowana przez dyrektora zakładu, może zawrzeć z instytucją gospodarki budżetowej, przywieziennym zakładem pracy lub innym zakładem pracy działającym w obrębie lub poza obrębem zakładu umowę o praktyczną naukę zawodu, na zasadach określonych w przepisach, o których mowa w § 2-4, § 5 ust. 1-3, § 7 ust. 2 i 3, § 8 ust. 1 pkt 1-4 i ust. 2 pkt 1-3, § 10 i 11 oraz § 12 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu.

§ 28. 1. Osadzeni, którzy są zatrudnieni zgodnie z nauczaniem zawodem, zwalniani są z odbywania zajęć praktycznej nauki zawodu w okresie tego zatrudnienia.

2. W zakresie innych przypadków zwalniania słuchaczy szkół dla dorosłych z obowiązku odbywania praktycznej nauki zawodu stosuje się odpowiednio przepisy, o których mowa w § 2–4, § 5 ust. 1–3, § 7 ust. 2 i 3, § 8 ust. 1 pkt 1–4 i ust. 2 pkt 1-3, § 10 i 11 oraz § 12 ust. 1–3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu.

§ 29. Jeżeli osadzony realizuje praktyczną naukę zawodu w formie zatrudnienia odpłatnego na podstawie skierowania do pracy, sposób obliczania wynagrodzenia za pracę określa art. 123 i 125 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy .

§ 30. Osadzonemu, odbywającemu praktyczną naukę zawodu w warsztatach szkolnych oraz instytucjach gospodarki budżetowej i zakładach pracy w oparciu o umowę o praktyczną naukę zawodu, uzyskującemu semestralną ocenę co najmniej „dobry” i wykazującemu się nienaganną postawą w miejscu odbywania tej nauki, dyrektor zakładu pracy lub dyrektor zakładu, odpowiednio do miejsca, w którym osadzony odbywa praktyczną naukę zawodu, może przyznać nagrodę pieniężną w wysokości do 20% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z późn. zm.³⁾).

- § 31.** 1. Dyrektor zakładu może organizować dla osadzonych szkolenia kursowe.
2. Szkolenia kursowe mogą być w całości lub częściowo odpłatne.
 3. Wysokość odpłatności za udział w szkoleniu kursowym określa dyrektor zakładu.
 4. Przepisów ust. 2 i 3 nie stosuje się do osadzonych, o których mowa w § 12 pkt 1.

§ 32. 1. Do szkolenia kursowego kwalifikuje się przede wszystkim osadzonych dorosłych bez zawodu lub wymagających przekwalifikowania zawodowego, gdy czas pozostały do końca kary nie jest krótszy niż okres trwania tego szkolenia kursowego.

2. Przy kwalifikowaniu osadzonych do szkoleń kursowych i pozbawieniu możliwości ich nauczania na szkolenia kursowych stosuje się odpowiednio przepisy § 13 oraz § 16-18.

§ 33. Plany szkoleń kursowych, na dany rok kalendarzowy, zatwierdzają dyrektorzy okręgowi Służby Więziennej dla zakładów im podległych.

§ 34. Rekrutację osadzonych do szkolenia kursowego prowadzi dział penitencjarny zakładu organizującego to szkolenie.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314.

§ 35. 1. Warunkiem przyjęcia osadzonego na szkolenie kursowe jest uzyskanie przez niego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy, do której osadzony uzyskuje przygotowanie w wyniku ukończenia tego szkolenia.

2. Orzeczenie lekarskie, o którym mowa w ust. 1, osadzony uzyskuje w zakładzie, w którym przebywa przed przetransportowaniem go do zakładu organizującego szkolenie kursowe.

§ 36. 1. W przypadku realizacji szkoleń kursowych przez centrum kształcenia ustawicznego funkcję kierownika szkolenia kursowego zleca się jego dyrektorowi lub upoważnionemu przez niego innemu pracownikowi pedagogicznemu.

2. Obowiązki sekretarza szkolenia kursowego zleca się sekretarzowi centrum kształcenia ustawicznego lub innemu pracownikowi zakładu.

§ 37. Osadzony, który ukończył szkolenie kursowe, otrzymuje zaświadczenie o jego ukończeniu. Przepis § 23 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3

Warunki i tryb realizacji obowiązku nauczania i zwalniania osadzonych z tego obowiązku

§ 38. 1. Obowiązkowi nauczania podlega osadzony, który nie ukończył 18. roku życia.

2. Obowiązkowe nauczanie, o którym mowa w ust. 1, prowadzą szkoły podstawowe i gimnazja.

3. Sposób realizacji obowiązku nauki przez osadzonego po ukończeniu gimnazjum ustala się na podstawie art. 16 ust. 5a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

§ 39. 1. Osadzony, który nie ukończył 18. roku życia, jest transportowany do właściwego zakładu, przy którym funkcjonuje odpowiednia dla niego szkoła, w miarę możliwości, najbliższej jego miejsca zamieszkania.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku tymczasowo aresztowanego poniżej 18. roku życia, gdy organ, do dyspozycji którego on pozostaje, nie wyraził zgody na jego przetransportowanie.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, dyrektor zakładu, po uzyskaniu zgody organu do dyspozycji którego tymczasowo aresztowany pozostaje, na udział tymczasowo aresztowanego w nauczaniu, zleca jego nauczanie szkole prowadzonej przy zakładzie lub

odpowiedniej szkole prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego, jeśli przy zakładzie nie funkcjonuje szkoła.

§ 40. 1. W przypadku kiedy zachodzi konieczność organizowania nauczania obowiązkowego dla jednego lub kilku osadzonych, naukę organizuje się w wymiarze czasowym przewidzianym dla nauczania indywidualnego.

2. Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. poz. 1157).

3. Nauczanie osadzonych, o których mowa w § 38, jest prowadzone na podstawie ramowych planów nauczania szkół dla dorosłych.

§ 41. 1. Czasowe zwolnienie z obowiązku nauczania stosuje się w przypadku:

- 1) tymczasowo aresztowanego, który nie uzyskał zgody organu, do którego dyspozycji pozostaje, na udział w nauczaniu;
- 2) osadzonego, który ze względu na zaburzenia psychiczne, potwierdzone orzeczeniem psychologiczno-penitencjarnym, nie jest w stanie uczestniczyć w nauczaniu;
- 3) osadzonego wymagającego długotrwałej hospitalizacji lub rehabilitacji uniemożliwiającej uczestniczenie w nauczaniu.

2. Decyzję o czasowym zwolnieniu osadzonego, który nie ukończył 18. roku życia, z realizacji obowiązku nauczania podejmuje komisja penitencjarna zakładu, w którym przebywa ten osadzony.

Rozdział 4

Warunki i tryb ponoszenia opłat za kształcenie poza obrębem zakładu karnego

§ 42. 1. Koszty kształcenia w szkołach poza obrębem zakładu ponosi osadzony.

2. Jeżeli osadzony uzyskał zgodę na naukę poza obrębem zakładu, w szkole określonego typu lub zawodzie, w których nie prowadzi się nauczania w szkołach przy zakładach, koszty, o których mowa w ust. 1, mogą być poniesione całkowicie lub częściowo przez zakład.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, za koszty kształcenia przyjmuje się:

- 1) koszt wyposażenia osadzonego w niezbędne podręczniki, pomoce naukowe i przybory szkolne;
- 2) koszt dojazdu osadzonego do szkoły.

4. Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 3, ponoszonych przez zakład, ustala dyrektor zakładu, uwzględniając sytuację materialną osadzonego.

§ 43. Osadzony, który uzyskał zgodę dyrektora zakładu na udział w konsultacjach i zdawanie egzaminów w szkołach wyższych, ponosi koszty związane z udziałem w tych konsultacjach i egzaminach.

Rozdział 5

Przepis końcowy

§ 44. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.⁴⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

w porozumieniu:

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

⁴⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu prowadzenia nauczania w zakładach karnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1601), które traci moc na podstawie art. 27 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396).

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu i trybu prowadzenia nauczania w zakładach karnych i aresztach śledczych jest wykonaniem upoważnienia ustawowego zawartego w art. 134 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.). Przepis ten został zmieniony przez art. 4 pkt 48 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396).

Projekt rozporządzenia zasadniczo powiela rozwiązania zawarte w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu prowadzenia nauczania w zakładach karnych (Dz. U. poz. 1601).

Projekt określa sposób i tryb prowadzenia nauczania w zakładach karnych i aresztach śledczych, warunki i tryb realizacji obowiązku nauczania i zwalniania skazanych z tego obowiązku, a także warunki i tryb ponoszenia opłat za kształcenie poza obrębem zakładu karnego.

W zakładach karnych i aresztach śledczych jest prowadzone nauczanie skazanych i tymczasowo aresztowanych, w celu zapewnienia im uzyskania wykształcenia podstawowego i gimnazjalnego, a także możliwości zdobycia wiedzy ogólnej i kwalifikacji zawodowych w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych albo uzyskania umiejętności i kwalifikacji w formach pozaszkolnych (kursach zawodowych).

W celu prowadzenia nauczania skazanych i aresztowanych przy zakładach karnych i aresztach śledczych są tworzone szkoły i centra kształcenia zawodowego. Nauka w nich jest organizowana zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) dla szkół publicznych i z uwzględnieniem specyfiki nauczania w warunkach izolacji i realizacji celów wykonania kary pozbawienia wolności. Tymczasowo aresztowani mogą uczestniczyć w nauczaniu, jeżeli jest ono prowadzone w wyodrębnionym oddziale zakładu i nie sprzeciwiają się temu względny porządku i bezpieczeństwa, a w przypadku tymczasowo aresztowanych, do których nie stosuje się przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, nauczanie wymaga zgody organu, do którego dyspozycji pozostają.

Kadra pedagogiczna szkoły przy zakładzie karnym musi przestrzegać przepisów regulujących wykonywanie kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania, a także

współdziała ze służbą penitencjarną zakładu. Cykl kształcenia w szkole przy zakładzie karnym może zostać dostosowany do okresu odbywania kary poprzez realizowanie skróconego cyklu kształcenia, z zachowaniem pełnej liczby godzin zajęć edukacyjnych przewidzianych w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły. Ponadto możliwe jest warunkowe przyjmowanie kandydatów do nauczania w trakcie trwającego semestru nauki.

Do nauczania są obowiązkowo kwalifikowani osadzeni, którzy nie ukończyli 18 roku życia objęci obowiązkiem szkolnym lub obowiązkiem nauki. Pozostali osadzeni są kwalifikowani do nauczania na własny wniosek lub na wniosek działu penitencjarnego zakładu. Osadzony może zostać wycofany z nauczania przez komisję penitencjarną, jeżeli jego zachowanie zagraża bezpieczeństwu zakładu, a także z innych przyczyn wskazanych w rozporządzeniu. Przyjmowaniem osadzonych do szkół przy zakładach karnych zajmują się komisje rekrutacyjne, w skład których wchodzi przedstawiciele szkoły oraz działu penitencjarnego zakładu. Dyrektorzy zakładów karnych, w ramach posiadanych środków, mogą organizować dla osadzonych kursy zawodowe. Kursy te mogą być w całości lub częściowo odpłatne. Plan organizacji kursów zawodowych na dany rok kalendarzowy zatwierdza Dyrektor Generalny Służby Więziennej.

Osadzeni, którzy nie ukończyli 18 lat życia, są umieszczani w zakładach karnych, przy których funkcjonują odpowiednie dla nich szkoły. Osadzony może uzyskać zgodę na kształcenie w szkole poza obrębem zakładu karnego, z tym że ponosi koszty kształcenia w takiej szkole, chyba że uzyskał zgodę na nauczanie w typie szkoły, której nie prowadzi się przy zakładach karnych.

Zakres projektu rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.) projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny oraz na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych – prawo karne”.